

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sk/9/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200098
Dátum vydania rozhodnutia: 20.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3017200098.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci sťažovateľky (pôv. žalobkyne): S. G., bytom C. D. S. Č.. XXX, právne zastúpená advokátom Mgr. Miroslavom Pavlíkom, so sídlom Podjavorinskej 1922/9, Nové mesto nad Váhom, proti žalovanej : Sociálna poisťovňa ústredie, Bratislava, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 30.01.2017, o kasačnej sťažnosti sťažovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 15Sa/9/2017 - 47 zo dňa 28. júna 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 15Sa/9/2017 - 47 zo dňa 28. júna 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Rozhodnutím uvedeným v záhlaví tohto rozsudku žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení účinnom pre prejednávanú právnu vec (ďalej len „zák. č. 461/2003“) Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne zamietol odvolanie sťažovateľky v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 3. novembra 2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým podľa § 70 a 71 zák. č. 461/2003 Z.z. bola žiadosť sťažovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku zamietnutá s odôvodnením, že jej celková miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je naďalej 45%.

2. Vo včas podanej správnej žalobe v sociálnych veciach podľa § 199 a nasl. zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) sťažovateľka namietala, že posudkový lekár neprihliadol na trvalosť prejavov dráždenia nervov, nepriradil ochorenie žiadateľky pod písm. c) kap. XV, oddiel E, bod 4 prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, ale dokonca aplikoval minimálnu úroveň miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 35%. Namietala nezohľadnenie lekárskej správy MUDr. F. Z., ktorý diagnostikoval inkontinenciu II. - III. stupňa podľa kap. XI, odd. B, pol 4 písm. c) s mierom poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 60 až 70 %. Tiež nebol zohľadnený röntgenový nález zo dňa 9.3.2017, kde pri vyšetrení bolo zistené blokovanie

stavcov krčnej chrbtice C 5-7 s kovovým materiálom ako stav po operácii v telách stavcov C6-7 s naznačenou miernou rotáciou doľava a trvalými prejavmi dráždenia nervov s parézami a so svalovými atrofiami a poruchou zvieračov, čo zodpovedá stavu podľa kapitoly XV, oddiel E, bod 4 písm. c) s mierou poklesu 70 až 80 %.

3. Krajský súd v konaní podľa § 199 S.s.p. sa zameril na posúdenie, či žalovaná správne vyhodnotila lekárske posudky posudkových lekárov týkajúce sa zdravotného stavu žalobkyne a či žalobkyni vznikol nárok na zvýšenie invalidného dôchodku a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

4. Podľa názoru krajského súdu posudkoví lekári na základe vlastného posúdenia a predložených lekárskejších správ správne určili za rozhodujúce zdravotné postihnutie žalobkyne choroby podporného a pohybového aparátu, dorzalgia a spondylopatia, stavy po operácii, podľa kapitoly XV odd. E, položka 4, písm. b) prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 35% (z rozpätia 35-45%) zvýšenú vzhľadom na iné zdravotné postihnutia o 10% na celkových 45%. V súvislosti

s lekárskou správou MUDr. Z. a röntgenovým nálezom z 9.3.2017, na ktoré sa žalobkyňa v žalobe odvolávala a namietala, že neboli zohľadnené a žalovaná preto mala opätovne preskúmať jej zdravotný stav a určiť vyššiu mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, krajský súd poukázal na to, že tieto sú z času až po vydaní druhostupňového rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 30.01.2017, na ktoré nemohol preto žalovaný pri vydávaní napadnutého rozhodnutia prihliadať.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť, v ktorej namietala, že posudkový lekár sociálnej poisťovne nesprávne zistil skutkový stav, teda nesprávne posúdil zdravotný stav a v tejto nadväznosti aj mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou tak ako to predpokladá zákon o sociálnom poistení. Namietala, že v čase výkonu lekárskeho posúdenia bol posudkový lekár žalovanej I. zo strany žalobkyne oboznámený so skutočnosťou, že v mesiaci február 2017 mala žalobkyňa podstúpiť urologické vyšetrenia, ktoré pre posúdenia miery poklesu schopnosti výkonu pracovnej činnosti môžu mať zásadný význam. Posudkový lekár žalovanej teda nemal pri posudzovaní miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť žalobkyne za potrebné zohľadniť závery vyšetrení, ktoré neboli u žalobkyne nikdy pred tým uskutočnené, preto takýto postup považuje za postup, ktorý je v rozpore s postupom uvedeným v rámci ustanovení Zákona o sociálnom poistení, pričom v dôsledku tohto postupu považuje aj výrok rozhodnutia žalovanej za nezákonný. Správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, čo je dôvodom pre podanie tejto kasačnej sťažnosti podľa ustanovenia § 440 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Záverom navrhol zmeniť rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, zrušiť rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátiť na nové konanie a priznať trovy konania.

6. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 13.8. 2018 označila dôvody uvádzané v kasačnej sťažnosti za neopodstatnené. Podľa jej názoru súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležité právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť a nesprávnosť preskúmaného rozhodnutia. Zamietnutie zvýšenia invalidného dôchodku žalobkyne bolo vykonané v súlade s platnými právnymi predpismi o sociálnom poistení a preto navrhla, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú.

7. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podala sťažovateľka v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihladením na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť (§ 462 ods. 1 S.s.p.).

8. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 20. augusta 2019 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

Podľa § 71 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. poistenec je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Podľa § 71 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej, duševnej a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby.

Podľa § 71 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe lekárskeho správ a údajov zdravotnej dokumentácie a komplexných vyšetrení a ich záverov.

9. V konaní o preskúmanie rozhodnutí žalovaného o dávkach dôchodkového poistenia, v rámci ktorých sa rozhoduje o invalidnom dôchodku (§ 70 zákona o sociálnom poistení) je nevyhnutnou požiadavkou dôsledne objasnený zdravotný stav žiadateľa o dávku z hľadiska určenia miery poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

10. Vzhľadom na to, že posúdenie dlhodobosti nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti, vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia príslušnej pobočky resp. ústredia (§ 153 ods. 5 zákona o sociálnom poistení).

11. Z obsahu spisu vyplýva, že podkladom pre prvostupňové rozhodnutie bol posudok posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne pobočka Trenčín zo dňa 25. októbra 2016, ktorý ako rozhodujúce zdravotné postihnutie žalobkyne určil choroby podporného a pohybového aparátu, dorzopatiu, deformujúcu dorzopatiu a spondylopatiu, stavy po operácii chrbtice a medzistavcových platničiek, stavy po úraze chrbtice, často recidivujúce prejavy nervového a svalového dráždenia, slabosť svalového korzetu chrbta s podstatným obmedzením celkovej výkonnosti organizmu, podľa kapitoly XV, oddielu E, položky 4, písmena b) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 35% (z rozpätia 35 - 45 %) a takto určenú percentuálnu mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vzhľadom na iné zdravotné postihnutia žalobkyne zvýšil o 10 % na celkom 45%.

12. Po podaní odvolania a potom čo pôvodný posudkový lekár v zmysle posudku zo 6. decembra 2016 zotrval na pôvodnom stanovisku (s odôvodnením, že percentuálnu mieru rozhodujúceho zdravotného postihnutia ponecháva naďalej na 35% a navýšenie o max. 10% „zohľadňuje taktiež urologické ťažkosti, kde doteraz nie je stanovený stupeň inkontinencie iba zmiešaná zložka... čo je vzhľadom na možnosti kompenzačných pomôcok doporučené účastníčke konania doriešiť"), následne posudkový lekár Sociálnej poisťovne, ústredia pracovisko Trenčín po posúdení predloženej zdravotnej dokumentácie so všetkými odbornými nálezmi /špecifikovanými v posudku/ v posudku z 15. decembra 2016 konštatoval, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím je naďalej Dorzalgia C chrbtice - stav po operácii, trvá CB syndróm - kapitola XV, E, 4.b. - 35% (z rozmedzia 35-45%) s tým, že navýšenie o maximálne možných 10% odôvodňuje okrem iného zohľadnením, že „uroológ potvrdzuje syndróm dolných močových ciest (LUTS) a dráždivý mechúr (OAB), subjektívne uvádzanú inkontinenciu v diagnostických záveroch nedokumentuje a nepredpisuje ani pomôcky pre inkontinentných, stav nie je riešený permanentným katétrom, nejedná sa teda o položky XI, B, 4.b., c...". Pri tomto konštatovaní vychádzal okrem iných v posudku špecifikovaných odborných nálezov zo správ z urologických vyšetrení z 20.4. a 13.12.2016 /MUDr. Sokol „po liečbe sa má trochu lepšie, na sono obličiek a mechúra normálny nález , v závere LUTS a OAB v liečbe , stav po resekcii cysty ľavej obličky"/. Závery posudku konštatujúce, že nedošlo k zmene miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá je tak naďalej 45% a teda nedošlo k zmene skutočností rozhodujúcich na nárok na výplatu invalidného dôchodku boli podkladom preskúmaného rozhodnutia o odvolaní z 30. januára 2017.

13. Kasačný súd skúmal námietku sťažovateľky (rovnakú ako v žalobe) vytykajúcu nezohľadnenie lekárskeho nálezu urológa MUDr. F. Z. (ktorý nikde však vo svojich podaniach nešpecifikuje dátumom vypracovania a ktorý predložila spolu so žalobou vo fotokópii s ručne mimo tlačeneho textu vpísaným údajom „IUR II-III stupňa“) v odvolacom konaní, v dôsledku čoho malo dôjsť k pochybeniu a vyvodu nesprávnych záverov o miere poklesu schopnosti sťažovateľky vykonávať zárobkovú činnosť.

14. Za mätúcu a zavádzajúcu považoval výčitku právneho zástupcu sťažovateľky, že „...po posudku z 25.10.2016 došlo aj k riadnemu určeniu stupňa inkontinencie ...podľa záveru MUDr. F. Z.... napriek odstráneniu tohto problému ... nebol zohľadnený pri vypracovaní odborného posudku v rámci odvolacieho konania.“, keď je zrejmé, že doklad o tom - zmienení lekárskeho nálezu (majúci pochádzať z februára 2017, podľa dátumu nachádzajúceho sa na druhej strane predloženej kópie z 23.2.2017) bol predložený až spolu so žalobou t.j. po vypracovaní posudku v odvolacom konaní (15.decembra 2016) a teda objektívne nemohol byť zohľadnený v tomto štádiu konania, čo dôvodne konštatoval aj krajský súd. Obdobne keď z vyjadrenia žalovanej k žalobe vyvodil, „...že posudkový lekár žalovanej I. napriek tomu, že vedel o plánovaných urologických vyšetreniach, ktoré mal vykonať MUDr. Z., posúdil,... že nie je potrebné čakať na výsledky vyšetrení.“ napriek tomu, že z obsahu samotného posudku z 15.decembra 2016 vyplýva, že posudkový lekár v odvolacom konaní mal k dispozícii o.i. aj nález z urologického vyšetrenia MUDr. Sokolom z 13.12.2016 (teda s vysokou mierou aktuálnosti k času spracovania posudku), ktorý údaj o stupni inkontinencie neobsahoval. V konaní neoverené (a za daných okolností aj neoveriteľné) ostalo tiež tvrdenie sťažovateľky v žalobe o „vyjadrení MUDr. F. Z., na základe ktorého bolo zistené, že ochorenie diagnostikované žalobkyni je natoľko závažné, že akákoľvek vyššia intenzita uvedeného ochorenia by musela byť preradená ako inkontinencia moču patriaca pod kapitolu XI, oddiel B, položka 4, písm. c) uvedená v prílohe č. 4 zákona o sociálnom poistení a teda aj percentuálna hodnota, ktorá vyjadruje mieru poklesu vykonávať zárobkovú činnosť by nemala byť stanovená na minimálnu pre tento druh ochorenia, pre ktoré je stanovený rozsah 60-70%“, ktoré však sťažovateľka (žalobkyňa) v konaní nijako bližšie nešpecifikovala časom ani miestom jeho pôvodu ani o ňom nepredložila žiadny dôkaz.

15. Napriek určitým pochybnostiam o presvedčivosti takejto argumentácie kasačný súd s ohľadom na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti bez spochybnenia povinnosti správneho orgánu presne a úplne zistiť skutočný stav veci (§ 195 v spojení s § 71 zák. č. 461/2003) v tejto súvislosti prihliadol na skutočnosť, že už pri predložení posudkovej dokumentácie do odvolacieho konania posudkový lekár pobočky, ktorý síce zohľadnil konštatované urologické ťažkosti sťažovateľky, ktoré spolu s inými zdravotnými postihnutiami odôvodňovali navýšenie poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 10% (čo považovala sťažovateľka ako vyplývajúce z jej odvolania za správne), upozornil na skutočnosť, že „ doteraz nie je stanovený stupeň inkontinencie iba zmiešaná zložka“ a hoci mal posudkový lekár posudzujúci zdravotný stav sťažovateľky v odvolacom konaní (15.12.2016) aktualizovaný lekárske nález MUDr. Sokola z urologického vyšetrenia (13.12.2016), takúto informáciu (o stupni inkontinencie) k dispozícii nemal, keďže ju predmetný nález neobsahoval.

16. Vzhľadom na to, že inkontinencia moču ako jedno z „iných zdravotných postihnutí“ zistených u sťažovateľky je podľa (v prílohe č. 4 zákona o sociálnom poistení) uvádzaných stupňov závažnosti klasifikovaná pod písm. a/, b/ a c/ kapitoly XI, oddielu B, položky 4 so zodpovedajúcou mierou poklesu schopnosti zárobkovej činnosti, ktorá klasifikácia v prípade sťažovateľky nebola v čase posudzovania jej zdravotného stavu stanovená, hoci pre jeho objektívne posúdenie mohla mať význam, pričom sa hoci dodatočne až počas konania pred správnym súdom o žalobe uvádzal dôkaz o existencii takejto klasifikácie, boli podľa názoru kasačného súdu predpoklady na to, aby správny súd (v zmysle § 119 druhá veta, § 120 písm. a/ S.s.p.) overil pravdivosť takejto tvrdenia, posúdil jeho vypovedaciu schopnosť a relevanciu pre rozhodnutie v jeho konaní (keďže sa týkala správy z lekárskeho vyšetrenia zdravotného stavu navrhovateľky vydanéj v dobe blízkej po vydaní preskúmaného rozhodnutia s nepochybným vzťahom k obdobiu jeho posudzovania žalovanou) a v kladnom prípade, pretože ide o posúdenie odborných otázok, ktoré súd nie je sám oprávnený posúdiť, predložil vec na doplnenie posudku posudkového lekára o jeho vyjadrenie k relevancii takejto klasifikácie predmetného postihnutia

k jeho zaradeniu medzi iné zdravotné postihnutia resp. celkovému záveru o miere poklesu schopnosti sťažovateľky vykonávať zárobkovú činnosť.

17. V tejto súvislosti kasačný súd pripomína, že ak je miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určená podľa prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov percentuálnym rozpätím, potom posudkový lekár v konaní o dávke, podmienenej dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom, musí v posudku o zdravotnom postihnutí a miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť riadne odôvodniť svoj záver o konkrétne vyjadrenej miere poklesu tejto schopnosti. (z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 So 83/2006).

18. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď správnu žalobu zamietol a preto jeho rozsudok podľa § 462 ods. 1 S.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.